

ÜRDÜN'DE REJİM İHVAN RESTLEŞMESİNDE SON RAUND

İslami Merkez Partisi ve Zemzem, İhvan'ın ülke içindeki gücünün dağılmasına neden olmuşken 'Yeni İhvan' vakası, İhvan'ı Ürdün içtimai ve siyasi hayatından tamamen silmeye yönelik bir süreci başlatmıştır.

Abdulgani BOZKURT

2001 senesinde İslami Merkez Partisi (İMP), Arap Baharı sürecinde de hareket üyesi Muhammed El Ğaraybe'nin öncülüğünde kurulan Zemzem İnisiyatifi ile bölünen Ürdün İhvan'ı, son olarak Abdulmecid Zuneibat'ın liderliğinde bir grup İhvan üyesinin 2015 senesinin ortalarına doğru Ürdün adli makamlarına açtıkları dava ile yeni bir bölünmenin eşğine gelmişti. Teşkilatın esaslarına aykırı davranış içerisinde buldukları gerekçesi ile hareketten 15 Şubat 2015'te ihraç edilen Zuneibat, 'Yeni İhvan-ı Müslimin Derneği' ile bir başvuruda bulunmuş ve İhvan'ın Ürdün'de yasal dayanağı olmadan faaliyet yürüttüğünü ileri sürmüştü. Başvurunun hemen ardından Ürdün Başbakanı Abdullah Ensür, yakın zamanda İhvan hakkında illegal bir örgüt olduğu yönünde karar çıkabileceğini açıklamıştı. İhvan kanadından ise Ensür'un açıklamalarını eleştiren beyanatlar gelmişti.

'Yeni İhvan' vakasını, esasen, İMP ve Zemzem vakalarından ayıran temel bir fark bulunmaktadır. İMP ve Zemzem, İhvan'ın ülke içindeki gücünün dağılmasına neden olmuşken 'Yeni İhvan' vakası, İhvan'ı Ürdün içtimali ve siyasi hayatından tamamen silmeye yönelik bir süreci başlatmıştır. Bu vaka üzerinden yaşanan rejim-İhvan restleşmesinde İhvan'ın alacağı kararlar 'ya ol ya öl' kapsamında değerlendirilebilir. Hakkında açılan davanın netleşmesini sükûnet

ile takip eden İhvan, geçen süre zarfında, süregiden dava ile ilgili açıklamaların dışında kayda değer bir karşı hamle yapamadı ve özgün bir strateji geliştiremedi. İhvan, hakkında alınan kararlar karşısında etkili bir direniş sergileyemezken rejim, baskı politikalarını artırarak devam ettirdi. Nitekim rejimin İhvan'dan, 2016 yılında yeni liderini seçmek üzere bir araya gelecek olan Şura Meclisi'ni toplamamasını istemesi baskı politikalarına örneklik teşkil etmektedir. Esasen hükümet, İhvan'ın genel başkanı olarak Zuneibat'ın atanmasını istiyordu. Hareketten ihraç edilen bir isme başkanlığı bırakması beklenmeyecek olan İhvan, rejim temsilcilerinden gelen taleplere kulak asmayınca restleşmenin son raundu ve dolayısıyla İhvan'a yönelik operasyon başlamış oldu.

İhvan'a yönelik başlatılan operasyon kapsamında, Nisan 2016'da, Amman Valiliğinin talimatıyla İhvan'ın önce Amman Ofisi'ne kilit vuruldu, ardından da Mafrak, Ceraş ve Madaba'daki ofisleri kapatıldı. Madaba Valisi Muhammed Es-Semiran, İhvan'ın ofisinin dernek ve sivil toplum kuruluşlarının işleyişi hakkındaki kanuna muhalefetten kapatıldığını duyurdu. Kapatılma kararının ardından hareketin lideri Hemmam Said, taraftarlarına teenni çağrısında bulunarak harekete gönül veren insanları soğukkanlı davranmaya çağırdı. Ayrıca Said, bu operasyonu ülke menfaatleri ile örtüşmeyen meşum bir saldırı

İhvan, hakkında alınan kararlar karşısında etkili bir direniş sergileyemezken rejim, baskı politikalarını artırarak devam ettirdi. Nitekim rejimin İhvan'dan, 2016 yılında yeni liderini seçmek üzere bir araya gelecek olan Şura Meclisi'ni toplamamasını istemesi baskı politikalarına örneklik teşkil etmektedir.

olarak tanımladı. İhvan'ın kapatılmasının hemen ardından, kapatılmasına neden olan hukuki süreci başlatan 'Yeni İhvan-ı Müslimin Derneği' Başkanı Abdulmecid Zuneibat, kararın kendilerini ilgilendiren bir tarafının bulunmadığını ve kapatılan ruhsatsız ofislerle bir alakalarının olmadığını açıkladı.

Böylece 70 yıl boyunca meclise vekil gönderen ve hatta 1989–1991 seneleri arasında üyelerinden bazıları bakanlık görevlerini üstlenen bir hareket, kararın yasallığı tartışılarsun, resmiyette kapatılmış oldu. İhvan'ın kapatılması ile birlikte, geriye 1992 senesindeki siyasi partiler kanunu uyarınca lisansını alan İslami Hareket Cephesi (İHC) kaldı. İhvan'ın ofislerinin kapatılmasının üzerinden bir gün geçmeden polis, kanunsuz bir

şekilde, İHC'nin merkez binasını da bastı. Polisin bu hareketinden sonra, bir açıklama yapan İHC Genel Sekreteri Muhammed Ez-Zeyud, "Partimiz milli bir harekettir, ahlaksızlık yuvası değil" demek suretiyle, baskını Ürdün'e zarar vermekten öteye gitmeyen bir davranış olarak tanımladı. Yükselen eleştiriler karşısında, Amman Emniyeti'nden, kapatılan İhvan binasının açılacağı yönünde ihbar alındığı ve polislerin binaları karıştırarak İhvan yerine İHC binasına gittikleri açıklandı. Başka bir deyişle, Amman Emniyeti'nden üstü kapalı bir özür açıklaması geldi.

Peki, polisin binaları karıştırması mümkün mü? Ürdün İhvan'ının genel merkezinin bulunduğu yer, birçok muhtaç insana ücretsiz hizmet veren ve çoğu İhvan'a mensup doktorların görev yaptığı İslami Hastane'nin 2. katıdır. İHC'nin merkezi ise hastaneye yakın ancak hastaneden bağımsız müstakil bir yerdedir. İslami Hastane'nin giriş kapısının 7 gün 24 saat istihbarat birimleri tarafından takip edildiği bilinmekte ve esasen açık şekilde de görülebilmektedir. Dolayısıyla hayati önemi haiz bir konuda böylesine bir karışıklığın yaşanması neredeyse imkânsızdır. Hal böyle olunca, geriye tek seçenek kalmaktadır. İhvan'ı bertaraf etme kararı alan rejim, hukuki olarak dokunamadığı İHC'yi korkutma ve sindirme yoluyla yok etmeye çalışacak ve nihayetinde İhvan tamamen dağıtılmış olacaktır.

Son üç genel seçimi, 2007, 2010 ve 2013'te, boykot ederek sistemin meşruiyetini ortadan kaldırmayı amaçlayan hareketin bu stratejisinin başarı getirmediği ortadadır. Lisansı elinde olan ve hukuki dokunulmazlığı bulunan parti, tekrar sokaklara inip siyasi faaliyetlere başlayabilir ve sistem içi muhalefeti, 70 yıldır yaptığı gibi, sürdürebilir. İHC ve onun da üzerinde İhvan'dan sisteme tekrar angaje olma yönünde bir karar çıkmazsa, Ürdün'ü bu son restleşmenin neticesinde biri kısa diğeri de orta ya da uzun vadede olmak üzere iki mühim muhtemel sonuç beklemektedir.

Kısa vadede, muhtemelen, gücü elinde bulunduran rejim, İhvan'ın tüm kurumlarının üzerine gitmeye devam edecek ve bunun neticesi olarak İhvan gittikçe zayıflayarak yeraltına çekilecektir. Hatta bu süreçte, ülkede IŞİD ile yürütülen savaş, İhvan ile mücadelede rejim tarafından kullanılacak ve rejim, IŞİD terör örgütü ile savaş adı altında İhvan'ı hedef alabilecektir.

Ürdün rejimini ülke içinde kısa vadede güçlendirecek bu hesaplaşmanın orta ve uzun vadede rejim aleyhine birtakım sonuçlarının olması da yine ihtimal dâhilindedir. İhvan'a yönelik gerçekleştirilen taarruz, 70 yıldır sistem içi muhalefet eden, tarihinde neredeyse rejime karşı hiç silaha sarılmamış, dahası rejimin düşmanları ile mücadelede rejime arka çıkmış bir

İhvan'ın kapatılması ile birlikte, geriye 1992 senesindeki siyasi partiler kanunu uyarınca lisansını alan İslami Hareket Cephesi (İHC) kaldı. İhvan'ın ofislerinin kapatılmasının üzerinden bir gün geçmeden polis, kanunsuz bir şekilde, İHC'nin merkez binasını da bastı. Polisin bu hareketinden sonra, bir açıklama yapan İHC Genel Sekreteri Muhammed Ez-Zeyud, "Partimiz milli bir harekettir, ahlaksızlık yuvası değil" demek suretiyle, baskını Ürdün'e zarar vermekten öteye gitmeyen bir davranış olarak tanımladı.

hareketin radikalleşmesine sebep olacaktır. Radikalleşen hareket, müteakip süreçte takınacağı tavır ile bedeller ödemeyi göze alarak rejime gerek ülke içinde gerekse Filistin meselesi üzerinden İsrail ile ilişkilerinde sıkıntı süreçler yaşatabilir. ○

Araş. Gör. Dr., Recep Tayyip Erdoğan Üniversitesi.